

CAITLIN MORANOVÁ

Autorka bestselleru *Jak být ženou*

VÍC NEŽ ŽENA

*Nesmírně vtipný a dojmavý manifest,
jak být slušným člověkem a navzdory
nespočetným stresům vést šťastný život.*

The Sunday Times

HOST

More Than a Woman

Copyright © Caitlin Moran, 2020

Cover design © Two Associates

Cover photo © Alex Lake

Translation © Kateřina Klabanová, 2021

Czech edition © Host – vydavatelství, s. r. o., 2022

(elektronické vydání)

ISBN 978-80-275-0950-8 (PDF)

ISBN 978-80-275-0951-5 (ePUB)

ISBN 978-80-275-0952-2 (MobiPocket)

Prolog

Září 2010

Sedím v pokoji pro hosty, kde mám zároveň pracovnu, a právě jsem pro dnešek skončila s prací. Vzletně odklepnu poslední tečku, zapálím si cigaretu a opřu se. Dneska jsem dopsala *Jak být ženou* a melu z posledního, ale vítězoslavně. Jako losos, když se vytře, respektive hlavou zplodí podařenou bichli.

Snažila jsem se vměstnat veškerou ženskou moudrost do dvou set dvaceti stránek, zachytit bílou pracující heterosexuálku a její zkušenosti se vším všudy pouhými devětaosmdesáti tisíci slovy. Svědomitě jsem zaznamenala nejobtížnější období v životě ženy: od třinácti do třicítky. Bolestná léta sebeutváření. Zmatená, zmatkující, vyděšená, odvážná léta, kdy se musíte objevit a stvořit, zas a znovu, než konečně spočinete v klidu a míru sama se sebou.

To jsou dost temná desetiletí, dumám. Ale jakmile ženská překročí třicítku, bohudíky ví, že to nejhorší má za sebou. Je silná v kramflecích a může vesele vyrazit do další dekády. A já si ji rozhodně hodlám vychutnat. Začnu doopravdy žít, užívat si života — teď hned!

Na oslavu se pokusím vyfouknout kroužek. Nepovede se mi. Ale co — teď budu mít řůru času, abych ho natrénovala. Dosáhla jsem dokonalosti. Můžu se věnovat nejroztodivnějším koníčkům.

Za mnou se něco šustne.

„Ježišmarjá — honem si to ulož! Já se z tebe vážně zblázním. Jak můžeš něco dopsat a neuložit si to? Nepamatuješ si snad, kolikrát už jsi takhle za ty roky přišla o svoje výplody?“

Otočím se — na posteli sedí rozrucovaná paní v leopardím kabátě, kterou bych popsala jako „postarší“, a s povzdechem mě sleduje. Vyvalím na ni oči.

„Babi?“ hlesnu konečně.

Protože vypadá jako — moje babička. Jenomže v martenskách. A ty martensky patří mně. Babi je dávno na pravdě boží, tak co tu dělá, převlečená za stárnoucí nezávislačku? Že by si to v nebi nějak rozházela a dostala padáka? Ať je to, kdo je to, moje reakce ji zjevně nadpřirozeně nakrkla.

„Babi? Babi? Ty krávo drzá — to jsem já. Ty. Já jsem ty. Z budoucnosti. Babi? To si snad děláš prdel? Je mi teprve čtyřiačtyřicet.“

Podívám se líp. Panebože — no jo, jsem to já. Já — a mnohem šedivější. Moje budoucí já asi čeká, že začnu třeštit — ale tu radost mu neudělám. Všichni jsme viděli nějakou tu verzi *Návratu do budoucnosti*. Víme, jak to funguje. Nedám se vyvést z míry.

„Tak jo, no,“ pokrčím rameny. „Seš já. Z budoucnosti. To je fajn. Cígo?“

Zdvořile jí nabídnu cigaretu.

„Ne, díky,“ odmítne upjatě. „Přestala jsem. Kouření ti nedělá dobře a v osmatřiceti kvůli tomu fakt začneš mít potíže. Debilní zlozvyk.“

„Když myslíš.“

Pořádně zašlukuju. Chvíli váhá — a pak se natáhne po krabičce.

„Příležitostně si jich pár dám. Na večírku. To se nepočítá.“

Zapálí si. Společně vyfoukneme kouř.

„Takže,“ navážu a zadívám se na ni. Ale jo — vypadá jako já. Má kratší vlasy. A v nich dva proužky šedin. Akné očividně nezmizelo, takže ty prachy za sajrajt na obličej jsem rovnou mohla vyhodit oknem. Nějak se jí — teda vlastně mně — ale zvětšil nos. Nebo se mi to jen zdá? Jak to?

„Nos ti roste celej život,“ řekneme jednohlasně. A unisono dodáme: „Jako dědovi.“

Povzdychneme si.

„Takže tys mě asi přišla varovat před nějakou budoucí pohromou, ne?“ tipnu si opatrně a pro jistotu stisknu „uložit“, kdyby ztráta tak zásadního dokumentu náhodou byla onou budoucí pohromou. Jestli jo, hůř se snad zápletky z *Terminátora* obšlehnout nedá. Už jen proto, že mám zálohu na externím harddisku.

„Ne, to ani ne,“ opáčí. „Přišla jsem se s tebou zasmát.“

„Cože?“

„No, v roce 2020 je dost šrumec a já bych se docela ráda jen tak bezstarostně pobavila, tak jsem se přišla vyhrát do... *nevinnějšího* já.“

Rozvalí se na posteli. Zakřupe to.

„To jsou jen záda,“ vysvětlí mi vleže. „Teda, záda a pánev. Nedovedeš si představit, co se ti s nima po čtyřicítce stane.“

„Co jsi s nima dělala?“ vybafnu na ni. „Já je potřebuju.“

„Ále, to ještě nic není,“ mávne rukou a za hekání se zase posadí. „Podívej se na tohle.“

Ukáže si na krk. Něco jí z něj visí.

„Lalok. Náš lalok. Sáhni si.“

Zkusmo do toho stalaktitu kůže cvrnknu prstem. Rozhoupe se jí jako krocanovi. A pokračuje dobře deset vteřin. Ucuknu. Káravě mlaskne.

„Víš, že jsem si ho nakonec docela oblíbila?“ dodá. „Když je toho na mě moc, hraju si s ním. Jako uvolňování stresu to zabírá.“

Když už jsem u ní, prohlížím si ji pořádně zblízka. Má vážně lalok a nekonečně dalších důvodů ke stížnostem — ale zdá se mi docela svěží a plná elánu. Proč?

„Botox, holka,“ vysvětlí a zase se rozvalí. „Promiň, trochu bych si tu u tebe odfrkla, jsem úplně hotová.“

„*Botox*? Ty sis nechala dát botox? Ale — to přece nemůžeš! To odporuje feminizmu! Právě jsem sepsala celou kapitolu o tom, jaká je to zrada všech hodnot, který vyznávám.“

Ukážu na laptop.

„No jo,“ připustí a potáhne. „Tomu jsem se s tebou taky přišla zasmát. Vážně přča,“ zachichotá se. „Člověka fakt pobaví, jak si myslíš, že už máš všechno vyřešený. Říkáš si“ — a teď už se vyloženě chechtá —, „že to nejtěžší je za tebou, vid’? Je ti čtyřiatřicet, máš dvě děti a namlouváš si — HAAHAAA! —, žes sežrala všechnu moudrost světa.“

Hystericky se rozkašle a sípá. Chápu, proč přestala kouřit — plíce jí zní jako dudy.

„No, myslím — a co?“ oduším zostrá. „Dovol, abych ti připomněla, že se mi podařilo dospět a přehoupnout se přes třicítku a nenechala jsem se udolat mrakem hovadin kolem, se vším jsem si impozantně poradila, takže nakonec slavím vítězství. S menstruací, ochlupením, masturbací, ztrátou panenství, s poruchou příjmu potravy, emancipací, zneužíváním ve vztahu, kašláním na drahou svatbu, s Extází, s neuvěřitelně bolestivým prvním porodem a překvapivě snadným druhým. Byla jsem na potratu a v nočním klubu s Lady Gaga, objevila jsem pravou lásku, čelila sexismu, zaujala jsem postoj

k pornografii, vychovala z obou dcer silnou a schopnou osobnost a konečně jsem na sebe sehnala ideální džíny. Střih Mom, značka Whistles za padesát devět liber. Je mi čtyřiatřicet a z nejrůznějších statistik vím, že teď — teď mě čeká nejlepší životní etapa. Co etapa, éra. Éra svrchovanosti, protože jsem dospělá feministka, která se vypořádala s celou tou hromadou sraček a během pár neděl se konečně naplno vrhne do života: po všech stránkách sebevědomá a elegantní jako Gillian Andersonová, na vrcholu přitažlivosti, která ví, co jí sluší a přizpůsobila tomu šatník, a pravděpodobně se dám na vysokohorskou turistiku a přitom budu pod širým nebem citlivě zachycovat ty krásnější vrcholy olejomalbou — jen co slezu zpátky.“

Zírá na mě.

„To nejtěžší už jsem si odžila,“ melu zatvrzele dál. „Vím, jak být ženou. A teď už bude všechno v pohodě.“

Chvilí se nic neděje — a pak se zvedne, přejde ke mně a obejmě mě.

„Holka moje,“ pronese neskutečně něžně. „Holka moje milovaná.“

„Cože?“ zamumlám jí do prsou. Teda do svetříku z kašmíru, takže to v budoucnosti zase taková hrůza nebude. Kašmír je známkou luxusu. Že bych se stala — milionářkou?

„Ne. Ten je z e-shopu za 39,99 liber,“ uklidňuje mě a dál mi drtí obličej na kozách. „Hele, optimismus se rozhodně cení. Taková nálož energie je výborná. Tu si drž! Jenom — jenom jsem ti taky přišla říct, že dál si se ‚ženou‘ nevystačíš.“

„Cože? Jak to myslíš?“

„Prostě vstupuješ do věku zralosti, lásko. Dosavadní problémy jsi měla sama se sebou. A tyhle problémy má

zamlada skoro každá. Ale že jsi zralá, poznáš podle toho, že všechny tvoje problémy... jsou problémy ostatních lidí.“

„To nechápu.“

„Vyrovnaná ženská středního věku už není jenom žena. Z tebe se musí stát — víc než žena.“

Sedne si přede mě na bobek a vezme mě za ruce. Zase přitom hekne.

„Jenom si protahuju hýždě svalu,“ dodá na vysvětlení. „Podívej, nemůžu zacházet do detailů, to by nám trvalo celou věčnost, ale prostě po třicítce, po čtyřicítce, po padesátce to teprve bude místy vážně na hovno. Začnou se ti rozvádět kámošky. V manželství budete řešit, kdo dá kdy přednost čí práci. Se sexem už to taky není žádná sláva. Zestárnou ti rodiče a budou potřebovat tvou péči. A děti bohužel čeká puberta.“

„Ale přece to musí někdy polevit! Já na to čekám jako na smilování boží! Holky už si dělají snídani samy. Budu volná!“

„Nenapsala jsi právě dvacet tisíc slov o tom, jak šíleně mlátila puberta s tebou?“

Kývnu.

„A teď si představ, že bys byla vlastní rodič.“

Div se mi nezastaví srdce. Ježíš!

„Zapomeň na anonymní alkoholiky, co nevidět se z tebe stane čtvrtá složka záchranářů,“ pokračuje. „Tvoje další reinkarnace je telefonní ústředna pro lidi v hajzlu.“

Pantomimou naznačí operátorku v centrále: „Haló? Volající číslo jedna — máma a spadla ze schodů tři sta kilometrů daleko? Kristepane, to je mi tak líto, mami! Vydrž minutku — mám někoho na drátě. Volající číslo dvě — integrovaný záchranný systém, slyším. Nejlepší kámoška právě v kavárně zahlídla manžela v dost intim-

ním hovoru s tou novou slečnou na hlídání? Hned skáču do taxíku a jedu za tebou — jen co tady vyřídím další telefonát. Volající číslo tři — UKLIDNI SE! Pubertální dcera si právě uvědomila, že není krásná, takže její život ztrácí cenu? PANE BOŽE.“

Odloží imaginární telefon.

„A víš, jak manžel...?“

Srdce mi poskočí.

„V PŘÍŠTÍM ŽIVOTĚ TO BUDE MARK RUFFALO? JÓÓÓ — JÁ TO VĚDĚLA.“

Zvedne ruku, aby zarazila spirálu nadšení: „Ne. Ne, vám dvěma to pořád klapě.“

Podíváme se na sebe.

„No, tak to je přece... dobrá zpráva.“

„Víš, jak když se po telefonu pokoušíš sehnat někoho na opravu řekněme televize a oni se tě snažej odmáznout nějakým diletantem, Simonem nebo Devem, aby to ještě víc rozjebali? A manžel vždycky říká —“

„Vždycky říká: ‚Nech se přepojit na takovou jednu starší Skotku, na Janet, protože ta zaručeně prohlásí, že je to na pendrek a že to do dvou minut vyřeší. A taky že jo!‘“

„Jo. Ta jeho *teorie Janet*.“

„*Teorie Janet*.“

„Ta je dobrá. A?“

Ukáže na mě.

„A ta Janet, to seš teď ty. Ty seš Janet pro všechny lidi kolem. Jestli má někdo něco vyřešit, budeš se toho muset zhostit ty. Zapomeň na řádění po nocích nebo na cesty k sebeobjevování. Po tobě se teď bude chtít, abys sešivala trhliny společnosti. Zadarmo. To je totiž údělem žen ve středním věku.“

Zmlkne. Tohle se musí strávit.

„Takže — žádná vysokohorská turistika ani olejomalba?“ zeptám se smutně.

„Ne.“

Nemůžu popřít, že jsem zmalomyslněla. Mluvila jsem se svým budoucím já a je to stará pruda. Podvědomě si promnu krk, abych zahнала stres. A vážně nahmatám první známky laloku. Už povoluje. Dovedu si představit, že tuhle útěchu v následujících letech budu potřebovat.

„Ale stejně,“ namítnu a přinutím se rozzářit. „Dobrá zpráva je, žeš mě určitě přišla vybavit kouzelným amuletem nebo čarou mocí — jak jinak bys to nevolnictví přestála?“

Moje budoucí já se najednou zatváří vyhýbavě.

„Nee.“

„No a jaks to teda všechno zvládla?“

Znovu uhne pohledem. Pocítím první záchvěvy paniky.

„Počkej — ty sis tím otročením prošla, ne? Vrátila ses ke mně, protože jsi našla grál a všechno je zase v pořádku?“

Budoucí já vstane.

„Hele, já už musím — ta brána stroje času nebo co se za moment zavírá. Jenom si pamatuj, Caitlin — *jdi za svým srdcem!*“

Zmizí. A já jsem vzteky bez sebe. Přece ví, že já vím, že odpověď nikdy nezní: „Jdi za svým srdcem.“ Srdce je ňouma — nejradši by se válelo na gauči a čučelo, jak si v televizní show ostatní vybírají svatební šaty. Správná odpověď zní: „Vymysli si geniální plán a pak se ho koukej držet, i když budeš padat na hubu, a uvidíš, že se doplažíš k vítězství.“

Proč mi já lže? Na co se mám připravit? *Mám tolik otázek!*

Zase to šustne a budoucí já se znovu objeví.

„Díkybohu!“ vyhrknu. „Že seš zpátky. Já věděla, že by mě já nenechalo ve štychu! Dělej! Řekni mi toho co nejvíc. Do jakejch akcií mám investovat? Měla bych ten krk nějak posilovat? Pokusila ses aspoň vdát za Marka Ruffala? ŘEKNI MI, NA CO SE MUSÍM PŘIPRAVIT!!!!!!“

Budoucí já dotčeně zamrká.

„Přišla jsem si jenom pro tohle,“ opáčí a shrábne krabičku cigaret. „A — a —“

Civím na ni. Aspoň jednu moudrost. *Jednu jedinou.*

„A... pij, co to dá — protože po čtyřicítce už ti přestane brát. Dojdou ti enzymy a bez nich je kocovina fakt ubíjející.“

„TO NEBUDU MOCT ANI PÍT????“

„Tak pa. A — hodně štěstí. Seš správná holka, láska.“

Ťukne mi pěstí do ramene a zmizí.

„Víc než žena?“ hlesnu zdrceně. „To už nestačí žena — mám se snad rozkrájet, nebo co?“

A éterem se ke mně donese: „To by bodlo. Jinak ti z toho hrábne.“

„Lidská bytost by měla být schopna vyměnit plenku, naplánovat invazi, porazit prase, velet lodi, vyprojektovat stavbu, napsat sonet, vyrovnat účty, postavit zeď, napravit kost, zpříjemnit umírání, plnit rozkazy, udílet rozkazy, spolupracovat, jednat samostatně, řešit rovnice, analyzovat nové problémy, vykydat hnůj, naprogramovat počítač, uvařit chutné jídlo, zdatně bojovat, statečně zemřít.“

Robert A. Heinlein popisuje náplň všedních dní ženy ve středním věku

„Prozřetelnost všemu vyhradila čas. Není v naší moci ovládat výsledek — můžeme se jen snažit.“

Mahátma Gándhí popisuje všední den ženy středního věku ještě výstižněji

Kapitola první

7.00

Hodina seznamu

O pár let později

Zvoní budík. Probouzím se.

Jsem žena dnešní doby a dělám, co doba velí, takže jsem si nastavila budík o pět minut dřív, než zazvoní dětem. To proto, abych mohla prvních pět minut dne věnovat vděčnosti.

Jak je vděčnost blahodárná, jsem se dozvěděla před pár lety — od odborníků na Facebooku — a teď ji razím denně, asi jako by se denně měla cvičit jóga, ale tu nedělám, protože mě pomýšlení na ni jaksi zvráceně stresuje.

Naopak při provozování vděčnosti se náramně uvolním. Musíte si jenom pěkně hovět — a pak si v duchu vypočítáváte všechno, co vám přináší uspokojení. Já ráda vypočítávám a ráda jsem spokojená a v hovění jsem mimořádně dobrá, takže mě ta koncepce ihned oslovila. Otevírám s ní dny. A nemůžu si ji vynachválit.

Dnešní výčet vypadá následovně:

- 1) Nejsem bez domova.
- 2) Nejsem nemocná.

- 3) V rodině jsou taky všichni zdraví.
- 4) Manžel je fajn a nenudím se s ním.
- 5) Ještě mě nepropustili.
- 6) Čeká mě kafe!

Vylezu z postele. V poslední době si po ránu připadám trošku ztuhlá — ale stačí si od plic zahekat a jsem v pohodě.

„Jauvajs!“ ulevím si a belhám se na záchod. Uspokojivě se vyčůrám, zkontroluju, jestli jsem to nedostala — pro ženskou je toaleták něco jako výstup, lékařská zpráva o vnitřních pochodech —, zaznamenám, že ještě ne, vezmu telefon a neopomenu se vděčně zaradovat, že ho mám. Chci se podívat, jak dneska bude, abych si mohla promyslet, jestli potřebuju svetřík nebo ne, a jsem vděčná za vynález „vrstvení“. Ale když mrknu na mobil, vykoukne na mě to poslední, na co jsem se včera večer dívala: seznam.

Uvolnění je v mžiku to tam. Seznam mě provází celým životem. Vlastně můj život utváří. Coby permanentní připomínka, k níž si do mobilu každou chvíli něco připišu — sumář všeho, co musím udělat, ale k čemu jsem se ještě nedopracovala. Část položek na něm zůstává od chvíle, kdy jsem otěhotněla. Mladší ratolesti je sedm. Seznam představuje stinnou paralelu důvodů k vděčnosti. Protože při pětiminutovce vděčnosti se těším z toho, co jsem. Seznamem v podstatě neustále omlouvám, co — ještě — nejsem. Každá zralá žena si jím připomíná, že musí:

Koupit závěsy do ložnice.

Zařídít dětem pas.

Ostříhat kočkám dráčky.

Vyčistit odpady.
Vyplnit DP.
ZAČÍT BĚHAT.
Prasklina na parapetu — přelepit?
Koupit věšáčky na kabáty.
Zlikvidovat moly.
Vyměnit žárovky: koupelna, hala, ložnice
Lino ve sklepě
Dárek pro Caz
MEDITOVAT???
Zabukovat dovolenou
POSILOVAT PÁNEVNÍ DNO
Alergologie Nancy?
Penzijko
Vyměnit tělísko
Blbne splachování na záchodě
Puklina na umyvadle — vyměnit
Přečíst si Kapitál
Blechy
Střední škola Lizzie?
Autoškola
Jóga????? STREČINK????? Legíny?????
FAKTURY!
Objednat funkční sráč na online bankovníctví
Stěr děložního čípku

To je jen první stránka. Mám jich pět.

Všechny tyhle položky stojí mezi mnou a bezvadným životem.

Rozhodla jsem se přistupovat k seznamu s „pevným odhodláním“ — jsem vděčná, že žiju v jednadvacátém století, a nemusí tudíž obsahovat „agitaci za volební právo žen“ nebo „objev záření, aby mě paradoxně zabilo“.

Věřím v pilnou práci a snažím se s ní urvat, co se dá. Víím, že pokud nezdědíte bohatství, krásu a obzvláště bystrou a kurážnou mysl, sestává váš život víceméně ze seznamu úkolů, na jehož počátku stojí „uniknout pohlaví“ a na konci „uniknout zeměkouli“, takže nemá cenu naříkat si. Ačkoliv mě seznam tíží, nakonec se s jeho pomocí osvobodím — protože mě od štěstí a dokonalosti ženy s perfektní domácností, vyrovnanými účty, nadčasovým šatníkem pro všechny příležitosti, skvěle vychovanými dětmi, kariérou snů a pánevním dnem pevným tak, že si troufnu na kteroukoliv trampolínu, dělí pouhých pět stránek.

Po zralé úvaze zahrnu seznam okamžikem vděčnosti. Odmítám v něm vidět břímě. Kdepak. Je to můj průvodce životem. Stačí mi pečlivě přidělit každičkou hodinu konkrétnímu úkolu, abych ze sebe dokázala vymáčkout to nejlepší — a řekněme do roku 2020 bych si mohla všechno odfajfkovat. Do roku 2020 to rozhodně zmáknou. A pak konečně začnu doopravdy žít. Můžu si koupit trampolínu!

Natáhnu na sebe župan — ještě nikdy jsem ho neprohala pračkou. Na límci má krustu z kosmetiky. Už si vážně zaslouží vyprat! Přidám na seznam „vyprat župan“ a jdu dolů.

Protože jsem vdaná za fajn chlapa, se kterým se nenudím, a Pete je navíc i ranní ptáče, dělá už dětem snídani.

V kuchyni je strašně moc světla. Strašně moc.

Mám totiž kocovinu a zatím jsem se o ní nezmínila, protože jsem si ji zavinila sama a taky se s ní snažím statečně a důstojně poprat.

„Tak jak jste včera dopadli?“ ptá se zvesela Pete a staví dětem na stůl krabice lupínků a dalšího sypání.